

Sêndo na Bê-Afrîka II

Update: September 2019

*Watömbä na Alfred Yekatom ngâ na Patrice-Edouard
Ngaïssona*

Töngö-ndâ tî lêngbanga tî kunisa gbâlö Längö 19 tî nze tî mvuka tî 2019

LÊNGBANGA TÎ "KUNISA GBÂLÖ" AYEKE NYE?

Lêngbanga tî kunisa gbâlö ayeke fängö ngbanga pepê. Lêngbanga tî kunisa gbâlö ayeke mbênî lêngbanga sô ayeke polêlê na tângo nî lâ fadê Kubû tî kôzo kua tî Kötä Dangbanga tî dúnîa mobiba (CPI) ayeke kunissa wara tî kunissa pepê âgbâlö kûê wara âmbâgê tî âgbâlö sô Watömbä ayê tî bi na ndö tî âpakara Alfred Yekatom ngâ na Patrice-Edouard Ngaïssona sî fadê lo lîngbi tî tokua âla na gbelê tî Kubû tî kôzo mbätä.

Na gbelê tî âwagbegibê nga na âwakökô tî âla, Watömbä adu ânde tî tènê lo asa ôko ôko na ôko âgbâlo na âmbênî âyêfandâ tî fa bianî atênê âpakara Alfred Yekatom ngâ na Patrice-Edouard Ngaïssona asâra âgino sô abi na li tî âla. Mîngî nî ka, Datömbä alîngbi tî sigîgî na âyêfandâ tîngana âmbêti wara tî îri âwakambisa ngâ na âbuâkodê. Na yâ kâpâ tî kodêlêgê sô, âwangbanga ayeke îri pepê âwakambisa na âbuâkodê ngâ pepê.

Lêngbanga sô ayeke dutî na dawâa tî Kubû tî kôzo kua II, sô na yâ nî ayeke wara Mokönzi Wafängö-ngbanga Kesia-Mbe Mindua, Wafängö-ngbanga Tomoko Akane ngâ na Wafängö-ngbanga Rosario Salvatore Aitala. Fadê âWafängö-ngbanga ayeke mâ ôko ôko na pekô tî terê âkondâlô tî Watömbä, tî âWasêlêndiä tî âwapâsi ngâ na tî Dafunga. Lêngbanga sô ayeke tî dutî na längö tî 19 tî sî na längö tî 27 tî nze tî mvuka 2019.

TËNË TÎ NYE AZÎA NA LI TÎ ÂPAKARA ALFRED YEKATOM NGÂ NA PATRICE-EDOUARD NGAÏSSONA?

Alfred Alfred Yekatom alîngbi tî du wandöli tî âgino ndê ndê sô asara na kôdörö tî Bêafrîka, mbîrîmbîrî na Bangui, Boeing nga na kôtä-kôdörö-kömändâ tî Lobaye, na pöpö tî längö 5 tî nze tî kakaüka tî ngû tî 2013 tî sî na nze tî kûkurû tî 2014. Ayeke âgino tîngana: fängö-zo, güêngö na zo na ngangü na mbênî ndö ndê, kängängö zo wala mbênî lêgê tî kängängö lêgê na zo tî gue tî ga, nönöngö-zo, sârängö ponö ngâ na sârängö taâ siönî yê na terê tî zo, sô abâa ayeke gino na terê tî halêzo; ngâ na fängö-zo, nönöngö-zo, sârängö ponö ngâ na sârängö taâ siönî yê na terê tî zo, Zîngö mbâgê tî terê tî zo, sârängö birä na âsiwîli na mbänä tî bê, fängö âdanzapa na mbänä tî bê, mûngö âmölengê sô âde awara ngû 15 pépe na yâ kua turûgu, pûsüngö âsiwîli tî gue na mbênî ndö ndê, bûbängö amosoro tî wato sô abâa ayeke gino tî birä.

Patrice-Edouard Ngaïssona alîngbi tî du wandöli tî âgino na terê tî halêzo na âgino tî birä so abâa atênê asâra na ndo ndê ndê na kôdörö tî Bêafrîka, na pöpö tî längö 5 tî nze tî kakaüka tî ngû tî 2013 tî sî na nze tî kûkurû tî 2014. Ayeke âgino tîngana: fängö-zo na bibê tî fängö-zo, nönöngö-zo, sârängö ponö ngâ na sârängö taâ siönî yê na terê tî zo, Zîngö mbâgê tî terê tî zo, bîngö nêngö tî zo, sârängö birä na âsiwîli na mbänä tî bê, fängö âdanzapa na mbänä tî bê, mûngö âmölengê sô âde awara ngû 15 pépe na yâ kua turûgu, pûsüngö âsiwîli tî gue na mbênî ndö ndê ngâ na bûbängö amosoro tî wato sô abâa ayeke gino tî birä; fängö-zo, güêngö na zo na ngangü na mbênî ndö ndê, kängängö zo wala mbênî lêgê tî kängängö lêgê na zo tî gue tî ga, nönöngö-zo, sârängö ponö ngâ na sârängö taâ siönî yê na terê tî zo, sô abâa ayeke gino na terê tî halêzo.

ÂWAPÂSI ALÎNGBI TÎ DUTÎ NA YÂ NGBANGA SÔ? ÂLA LÎNGBI TÛ HÛNDA LËKËRËNGÖ-PÂSI?

ÂWafängö-ngbanga amû lêgê na âwapâsi 1085 tî dutî na yâ fängö ngbanga sô. Âla yeke dutî ândê na yâdangbanga na La Haye pepê âzo sô ayeke dutî da ayeke âwasêlê na âwakökô tî âla: maître Dmytro Suprun, maître Abdou Dangabo Moussa, maître Elisabeth Rabesandratana, maître Yaré Fall, maître Marie Edith Douzima-Lawson, maître Priso Ouamballo na maître Paolina Massidda.

ÂWasêlêndiä tî âwapâsi ayeke dutî na yâ lêngbanga tî kunisa gbâlö na fadê âla yeke mû âkondâlô na âdêpa tî käingö-kua tî ngbanga sô âla fa na yâ nî ndânî nye sî âwapâsi ayê tî dutî na yâ tî kodêlêgê na nye lâ mbîrîmbîrî abâa âla na yâ nî. ÂWasêlêndiä tî âwapâsi alîngbi ngâ tî fa bibê tî âla na ndö tènê tî ayê sô asi wara na ndö tènê tî ndiä sô abâa âkiliyaa tî âla.

Na yâ kâpâ tî kodêlêgê sô, fadê alîngbi pepê tî sarâ tènê tî lëkêrëngö-pâsi. Âwapâsi alîngbi tî hûnda lëkêrëngö-pâsi gî tîngana ayê da tî tènê ngbanga adutî daâ ngâ tîngana adëngbanga na ndö tî âwagbâlô nî.

ZO WA SÏ AYEKE GBÛ KÖKÖ TÏ Â PAKARA YEKATOM NA NGAÏSSONA?

Maître Mylène Dimitri na maître Peter Robinson ayeke âwakokö ti pakara Alfred Yekatom. Maître Geert-Jan Alexander Knoops ayeke wakokö ti Patrice-Edouard Ngaïssona. Âwakokö ti Dafunga alîngbi ti ken âgbâlô, âla lîngbi ti kîri na tënë na Datömbä na pekô ti âyêfandâ ti sî âla lîngbi ngâ ti gâ na yêfandâ ti yâpüngö gbâlô.

ZO WA SÏ AYEKE FÛTA ÂWAKOKÖ SÔ?

Kötä Dangbanga ti gîgî mobimba ayeke fûta âzo sô ayeke gbû kokö ti âzo üse sô, alîngbi na kodë ti müngö mabôko na légë ti ngbanga. Atene âpakara Alfred Yekatom na Patrice-Edouard Ngaïssona ayeke wayërë, sô ti tene âla lîngbi pepë ti fûta ngiza ti funga ti âla. Sô ayeke gi mbênî kunipa ti kêtê ngoi ti kü na bëmbëngö ndo ti Dangbanga na ndö ti mosoro ti âla üse kûê.

KUNIPA TI NYE KUBÛ TÏ KÔZO KUA ALÎNGBI TÏ DË?

Kubû ti kôzo kua adu ti kunipa na yâ ti lîngö 60 na lo lîngbi ti:

- Kunissa âgbâlô sô lo bâa atënë âyêfandâ nî ane alîngbi tënë ti zo ôko wa âzo nî üse kûê, na fadë lo yeke tokua nî na Kubû ti kôzo mbätä ti fâ ngbanga;
- Ken ti kunissa âgbâlô sô lo bâa atënë âyêfandâ nî ane alîngbi pepë na lo kô ndâ ti kodëlêgë nî ti zo ôko wa âzo nî üse kûê; wara
- Pûsu lêngbanga na hûnda na Datömbä ti gâ na âmbênî âyêfandâ wara ti sâra mbênî finî bëmbëngö ndo, wara ti ngbân gbâlô sô âyêfandâ sô â fanî afâ atënë mbênî gino adu daä.

Dafunga n Datömbä alîngbi pepë ti irä kunipa sô me alâ lîngbi ti hûnda ti mä bibë ti Kubû ti kôzo kua.

NA LÄNGÖ WA KUBÛ TÏ KÔZO KUA ALÎNGBI TÏ DË KUNIPA TÏ LO?

Kubû ti kôzo kua ti CPI adu ândë ti sù kunipa ti lo na mbëtî na yâ ti lîngö 60 na pekô ti lêngbanga ti kunisa âgbâlô.

NYE ALÎNGBI TÏ SÏ NA PEKÔ TÏ SÔ AKUNISSA GBÂLÖ? NA TÖNGANA AKUNISSA PEPË?

Na pekô ti lêngbanga ti kunisa âgbâlô, töngana Kubû ti kôzo kua abâa atënë agbâlô nî ane mîngî lo yeke tokua âpakara Alfred Yekatom na Patrice-Edouard Ngaïssona na gbelë ngbanga. Kubû ti Dangbanga ayeke zîa na sêse mbênî Kubû ti kôzo mbätä ti âwafängö ngbanga ôtâ sô ayeke gue na kodëlêgë: fängö ngbanga. Biakü na pekô nî, Kubû ti kôzo mbätä ayeke lekere bîngbilö ti lëkërëngö-tënë na fadë lo yeke hûnda bibë ti awangbanga na awayängbanga, ti tënë lo fa lîngö ti ngbanga nî na ti mü ngâ âkodëlêgë ti boro ngbanga.

Na mbâgë, töngana akunissa gbâlô nî pepë, na küngö irä, kodëlêgë ayeke miro gi na kâpä ti kôzo kua nî.

NA NDO WA LÂ SÏ ÂPAKARA ALFRED YEKATOM NA PATRICE-EDOUARD NGAÏSSONA AYEKE KÛ NGBANGA DAÄ ?

Ngbîna yê sô atokoua âla na CPI, awagbegibë ayeke na Vaka-Dangbanga ti CPI à Scheveningen, na La Haye (Pays-Bas). Vaka-Dangbanga ti CPI ayeke nzônî mîngî tënë ti ngura ti zo. Âzo sô ayeke kâ ayeke na gbe gibë na küngö ti tënë âwafängö ngbanga a dé ngbanga.

A ZO WA SÏ AYEKE ÂWAFÄNGÖNGBANGA NA YÂ TÏ LÖKPÄLË SÔ?

Na yâ ti Kubû ti kôzo kua II ti CPI ayeke wara âWafängö-ngbanga Kesia-Mbe Mindua (R.D.C), Tomoko Akane (Japon), Rosario Salvatore Aitala (Italie).

âWafängö-ngbanga ti CPI ayeke âmbênî âzo ti nzônî, sô ahînga âla tënë ti nzônî Särângö yê ti âla. Âla hînga yê mîngî na ndo kua ti fängö ngbanga. Bâda ti âLetäa wamberegü tsi ayeke soro âWafängö-ngbanga tënë ti so âla hînga yê mîngî na ndö ti ndiä ti nene ti zö.